

УДК 902:001.891:069.02:93(477.83–21)

**АРХЕОЛОГІЧНІ ПАМ'ЯТКИ БРОДІВСЬКОГО РАЙОНУ
ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ БРОДІВСЬКОГО
ІСТОРИКО-КРАЄЗНАВЧОГО МУЗЕЮ)**

Ярослав ОНИЩУК

*Львівський національний університет імені Івана Франка
вул. Університетська, 1, Львів 79000, Україна
e-mail: onyshchuk@ukr.net*

У статті, на основі матеріалів Бродівського історико-краєзнавчого музею, подано відомості про різночасові археологічні пам'ятки Бродівського р-ну Львівської обл.

Ключові слова: каталог, культура, археологічні розкопки, дослідження.

Археологічна карта Львівщини представлена великою кількістю пам'яток різних хронологічних періодів. На жаль, на сьогодні процес їхньої каталогізації ще не завершений і вимагає детальних досліджень з метою виявлення, опису, систематизації і взяття на облік державними структурами охорони культурної спадщини.

На території Бродівського р-ну Львівської обл. відомі археологічні пам'ятки починаючи з доби пізнього палеоліту і закінчуючи літописними містами Галицько-Волинської держави, такими як Броди і Пліснеськ. Його південна частина розташована на північному краю Подільської височини, північна – в зоні Малополіської рівнини. Тут беруть початок важливі водні артерії Поділля і Західної Волині – ріки Серет, Стир та Іква. Таким чином, вигідне природно-географічне розташування, сприятливий клімат, багатий на рослинний і тваринний світ ландшафт притягував сюди носіїв різних археологічних культур.

Представлений каталог археологічних пам'яток складений на основі матеріалів і записів, які зберігаються у фондах Бродівського історико-краєзнавчого музею. Їх основу формує велика колекція артефактів, зібраних за більш як 20-ти літнє існування закладу. Переважно це підйомний матеріал, виявлений автором, місцевими краєзнавцями і співробітниками музею під час обстеження території Бродівщини, а також матеріали археологічних розкопок, які проводили тут експедиції Інституту суспільних наук АН УРСР (далі – ІСН АН УРСР) (зараз – Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України) (Л. Крушельницька, Л. Мацкевий, В. Терський, Р. Грибович) і Львівського університету ім. І. Франка (Я. Онищук).

У каталозі не відображена інформація подана в “Археологічних пам’ятках Прикарпаття і Волині...”¹, довідниках та різного роду наукових статтях², матеріали з досліджень яких відсутні у Бродівському музеї.

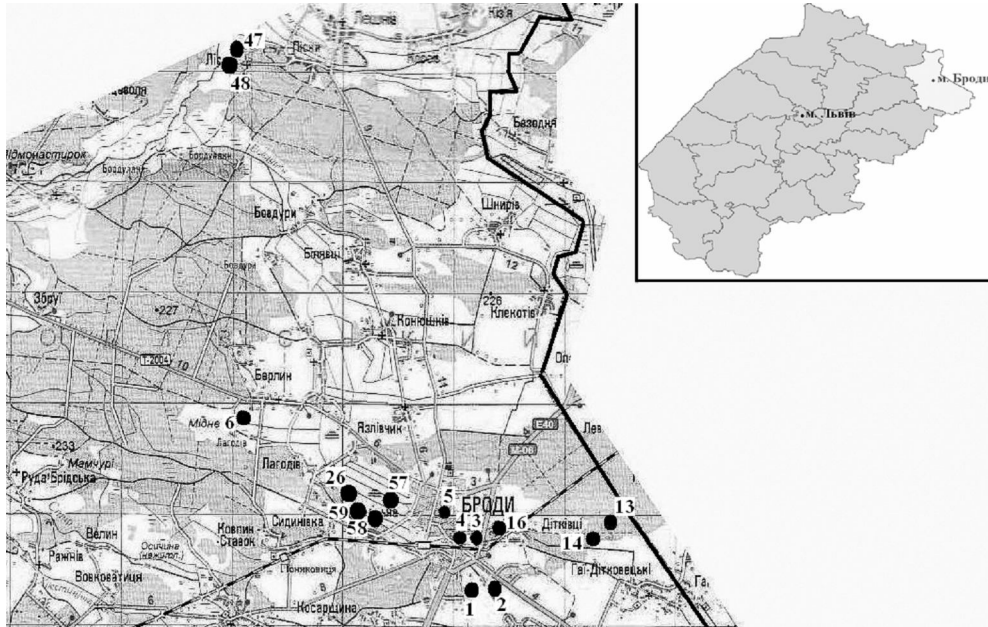


Рис. 1. Карта-схема розташування пам’яток археології Бродівського р-ну (північна частина)

Fig. 1. Schematic map of situation of archaeological monuments of Brody district (northern part).

1. Броди (Броди-І), Бродівська міська рада.

Багатошарове поселення розташоване на південно-східній околиці Старих Бродів, в ур. Заставки, або Біля бомбоскладу, на північно-східному схилі лівого берега р. Суховілки (притока р. Стир). Відкрите розвідкою краєзнавця І. Богдана. Товщина культурного шару – 0,3–0,4 м. Виявлені матеріали доби мезоліту, висоцької, вельбарської культур, а також давньоруського часу XII–XIII ст. Пам’ятка досліджувалася 1982 р. експедицією Інституту суспільних наук АН УРСР під керівництвом

¹ Археологічні пам’ятки Прикарпаття і Волині кам’яного віку. – Київ, 1981; Археологічні пам’ятки Прикарпаття і Волині доби бронзи та раннього заліза. – Київ, 1982; Археологічні пам’ятки Прикарпаття і Волині ранньослов’янського і давньоруського періодів. – Київ, 1982.

² Ратич О. О. Давньоруські археологічні пам’ятки на території Західних областей УРСР. – Київ, 1957; Кучера М. П. Древній Пліснеськ // АП УРСР. – Київ, 1962. – Т. XII. – С. 3–56; Свєшніков І. К. Довідник з археології України. Львівська область. – Київ, 1976; Крушельницька Л. І. Могильник висоцької культури в с. Лукавець // Записки НТШ. – Львів, 2002. – Т. ССXLIV. – С. 520–534 та ін.

В. Терського. Повторно обстежена автором статті 1995 р. Результати досліджень 1982 р. не опубліковані. Підйомний матеріал з розвідки 1995 р. зберігається у фондах Бродівського історико-краєзнавчого музею (далі – БІКМ).

Література: Список пам'яток історії та культури Бродівського р-ну та закріплених за ними шефських організацій. – Броди, 1983. – С. 11; *Онищук Я.* Археологічні розвідки на Бродівщині // Археологічні дослідження на Львівщині у 1995 р. – Львів, 1996. – С. 57; *Онищук Я.* Провінційно-римські імпорти на землях Бродівщини: каталог знахідок // Бродівщина – край на межі Галичини й Волині. Матеріали II краєзнавчої конференції. – Броди, 2008. – Вип. 1. – С. 6.

2. Броди (Броди-II), Бродівська міська рада.

Багаточислове поселення доби фінального палеоліту, висоцької культури, райковецької культури, Київської Русі (XII–XIII ст.). Займає південний схил правого берега р. Суховілки (притока р. Стир) на південно-східній околиці Старих Бродів, в ур. Горби. Відкрите розвідкою І. Богдана. Пам'ятка досліджувалася 1982 р. експедицією ІСН АН УРСР під керівництвом В. Терського. Матеріали зберігаються у фондах БІКМ.

Література: Список пам'яток історії та культури Бродівського р-ну та закріплених за ними шефських організацій. – Броди, 1983. – С. 11.

3. Броди (Броди-III), Бродівська міська рада.

Поселення висоцької культури та Київської Русі XII–XIII ст. Розташоване в східній околиці міста, північно-західніше від т. зв. “Київського мосту”, на невеликому мисі серед заболоченої заплави потоку, що витікає із с. Дітківці. Відкрите розвідкою В. Левуса на початку 1980-х років. Пам'ятка обстежена 1995 р. археологічною експедицією Львівського університету під керівництвом П. Довганя. Підйомний матеріал зберігається у фондах БІКМ.

Література: *Довгань П. М.* Нові матеріали до археологічної карти Золочівського і Бродівського районів Львівської області // АДЛУ у 1995 р. – Львів, 1996. – С. 17.

4. Броди (Броди-IV), Бродівська міська рада.

Залишки давньоруського броду серед заболоченої місцевості в ур. Бугаї у східній частині м. Броди. Виявлені розвідкою Д. Чобота. Збереглася частина піщаного насипу 6-метрової ширини і довжиною біля 40 м. Виявлено кераміку XII–XIII ст. Матеріали не збереглися.

Література: Список пам'яток історії та культури Бродівського р-ну та закріплених за ними шефських організацій. – Броди, 1983. – С. 12; *Чобіт Д.* Як виникло місто Броди. – Броди, 2002. – С. 10–11.

5. Броди, Бродівська міська рада.

Знахідка срібного римського денарія Марка Аврелія (161–180 рр.) на присадибних ділянках біля північного міського оборонного валу XVII ст., в ур. На Валах. На аверсі, навколо портрета імператора, частково зберігся

напис “M. ANTONINUS AVG. GERM...”, на реверсі – стояча фігура богині Фортуни (?)³. Зберігається у приватній колекції жителя Бродів Л. Топилка.

Література: *Онищук Я. І.* Нові дані про поширення римських імпортив на Волино-Подільському пограниччі // Міжнародна археологічна конференція студентів та молодих вчених: наукові матеріали. – Київ, 1997. – С. 179; *Онищук Я.* Провінційно-римські імпорти на землях Бродівщини: каталог знахідок // Бродівщина – край на межі Галичини й Волині. Матеріали II краєзнавчої конференції. – Броди, 2008. – Вип. 1. – С. 6.

6. Берлин, Язлівчицька с/р.

Багаточислове поселення городоцько-здовбицької культури, висоцької культури та Київської Русі XII–XIII ст. Розташоване на південний захід від села, за 500 м від дороги Берлин-Станіславчик, на селянських сільськогосподарських ділянках під лісом (город В. Худика). Поселення відкрите і обстежене розвідкою автора. Матеріали зберігаються у фондах БІКМ.

Література: відсутня.

7. Бучина, Суховільська с/р.

Знахідка срібного римського денарія імператора Адріана (117–138 рр.). Виявлена 2004 р. на північній околиці села, під час посадки лісу. Збереглася в доброму стані. На аверсі, навколо зображення імператора, читається легенда “HADRIANVS AVGVSTVS. PP.”, на реверсі – сидяча фігура богині Вікторії і позначення “COS III”. Зберігається в приватній колекції жителя с. Суховоля Бродівського р-ну В. Каритяка.

Література: *Онищук Я.* Провінційно-римські імпорти на землях Бродівщини: каталог знахідок // Бродівщина – край на межі Галичини й Волині. Матеріали II краєзнавчої конференції. – Броди, 2008. – Вип. 1. – С. 6.

8. Висоцько, Заболотцівська с/р.

Двошарове поселення знаходиться за 0,5 км на північний захід від села, в ур. Процева Загорода, на пологому північному та північно-східному схилах пагорба, до якого прилягає колись заболочена заплава. Зібрані матеріали висоцької культури і давньоруського часу XII–XIII ст. Пам'ятка відкрита і обстежена розвідкою автора. Знахідки зберігаються у фондах БІКМ.

Література: відсутня.

9. Гаї (Гаї-І), Гаївська с/р.

Мезолітичне поселення розташоване на північно-західній околиці села, в ур. Мис. Пам'ятка відкрита розвідкою І. Богдана. Обстежена

³ В літературу монета увійшла під помилковою назвою “денарій Антоніна Пія” (*Онищук Я.* Нові дані про поширення римських імпортив... – С. 179).

1983 р. експедицією ІСН АН УРСР під керівництвом Л. Мацкевого. Підйомний матеріал зберігається у фондах БІКМ.

Література: Список пам'яток історії та культури Бродівського р-ну та закріплених за ними шефських організацій. – Броди, 1983. – С. 16; *Мацкевой Л. Г.* Работы в западных областях Украины // АО 1983 г. – Москва, 1985. – С. 317.

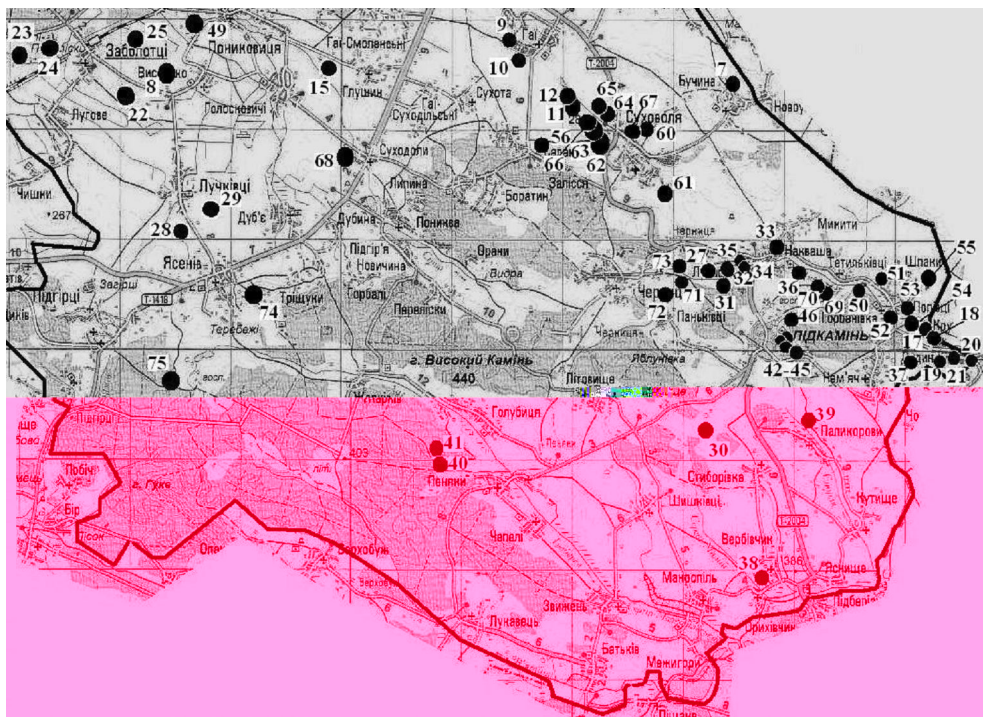


Рис. 2. Карта-схема розташування пам'яток археології Бродівського р-ну (південна частина)

Fig. 2. Schematic map of situation of archaeological monuments of Brody district (southern part).

10. Гаї (Гаї-II), Гаївська с/р.

Стоянка доби мезоліту розташована на лівому березі р. Суховілки, за 100 м на схід від села. Відкрита розвідкою І. Богдана. Матеріали зберігаються у фондах БІКМ.

Література: відсутня.

11. Гаї (Гаї-III), Гаївська с/р.

Поселення висоцької культури розташоване у східній околиці села, на східному пологіму схилі лівого берега р. Суховілки, за 1,5 км на захід від автобусної зупинки с. Суховоля, у 2 км на схід від цвинтаря с. Гаї.

Відкрите та обстежене розвідкою автора. Товщина культурного шару 0,2–0,3 м. Матеріали зберігаються у фондах БІКМ.

Література: *Онищук Я. І.* Нові дані до археологічної карти Волино-Подільського пограниччя // АДЛУ. – Львів, 1997. – Вип. 2. – С. 36.

12. Гаї (Гаї-IV), Гаївська с/р.

Двошарове поселення розташоване на відстані приблизно 1,7 км на схід від села, на північно-східному пологому схилі лівого берега р. Суховілки, в ур. Ставицька. Відкрита розвідкою автора. Товщина культурного шару 0,25–0,3 м. Розвідкові розкопки проводилися 1996 р. експедицією Бродівського краєзнавчого відділу Львівського історичного музею (зараз – БІКМ) під керівництвом автора. Виявлено матеріали висоцької культури і періоду Київської Русі XI–XII ст. Матеріали зберігаються у фондах БІКМ.

Література: *Онищук Я. І.* Нові дані до археологічної карти Волино-Подільського пограниччя // АДЛУ. – Львів, 1997. – Вип. 2. – С. 36–39, 43–45.

13. Гаї Дітковецькі (Гаї Дітковецькі-I), Гаївська с/р.

Курганний могильник розташований у лісі, на відстані біля 2 км на північний захід від с. Гаї Дітковецькі, біля 3 км на схід від с. Дітківці, біля 1 км на південний схід від колишньої хмілярні. Відкритий автором 2007 р. Представлений 4 курганами діаметром 2–3 м і висотою 1–1,5 м. Розкопки не проводилися.

Література: відсутня

14. Гаї Дітковецькі (Гаї Дітковецькі-II), Гаївська с/р.

Поселення розташоване у лісі на відстані біля 1,5 км на північний захід від с. Гаї Дітковецькі, біля 1 км на південний схід від колишньої хмілярні. Відкрите автором 2006 р. Частково поруйноване німецькими оборонними укріпленнями (окопами, бліндажами) періоду Другої світової війни. Зібрано кераміку доби ранньозалізного часу. Матеріали зберігаються у фондах БІКМ.

Література: відсутня.

15. Глушин, Пониковицька с/р.

Поселення розташоване в південно-західній околиці села, на пологому схилі правого берега р. Стир. Відкрите 1995 р. експедицією Львівського університету під керівництвом П. Довганя. Матеріали зберігаються у фондах Археологічного музею Львівського університету та БІКМ.

Література: *Довгань П.* Нові матеріали до археологічної карти Золочівського і Бродівського районів Львівської області // АДЛУ у 1995 р. – Львів, 1996. – С. 17.

16. Дітківці (Дітківці-I), Гаївська с/р.

Двошарове поселення розташоване у північно-західній околиці села, на пологому схилі пагорба, що прилягає до автотраси Київ-Львів, серед

заболоченої низовини, на правому березі безіменного потоку. Відкрите розвідкою І. Богдана. Зібрано матеріали ранньозалізного часу (висоцька культура?), Київської Русі (XI–XIII ст.) і періоду пізнього середньовіччя (XIV–XV ст.). Обстежено 1995 р. експедицією Львівського університету під керівництвом П. Довганя. Матеріали зберігаються у БІКМ та Археологічному музеї Львівського університету.

Література: Список пам'яток історії та культури Бродівського р-ну та закріплених за ними шефських організацій. – Броди, 1983. – С. 16; *Довгань П.* Нові матеріали до археологічної карти Золочівського і Бродівського районів Львівської області // АДЛУ у 1995 р. – Львів, 1996. – С. 17.

17. Дудин (Дудин-І), Поповецька с/р.

Багатошарове поселення розташоване в північно-західній околиці хут. Чорні (присілок с. Дудин), займає східний і південно-східний схили пагорба на правому березі р. Ікви. Відкрита автором. Виявлено матеріали мезолітичного часу, городоцько-здовбицької культури шнурової кераміки, висоцької культури і давньоруського часу (XI–XIII ст.). Розкопки проводила 1985 р. експедиція ІСН АН УРСР під керівництвом Р. Грибовича. Матеріали з підйомки зберігаються у фонах БІКМ, з розкопок – у фондах Археологічного музею Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України.

Література: *Грибович Р. Т.* Исследования в верховьях р. Иквы // АО 1985 г. – Москва, 1987. – С. 322; *Онищук Я. І.* Нові археологічні пам'ятки у верхів'ях р. Ікви // Історичними шляхами Брідщини. Науково-практична конференція: тези доповідей. – Броди, 1993. – С. 22.

18. Дудин (Дудин-ІІ), Поповецька с/р

Багатошарове поселення розташоване на північно-західній околиці села, в ур. Під Дудином, навпроти старої торфорозробки. Займає північно-східний схил правого берега р. Ікви. Відкрите розвідкою автора. Знахідки зустрічаються на площі понад 4 га. Товщина культурного шару 0,4–0,6 м. Розкопки проводилися 2001–2004 рр. експедицією Львівського університету під керівництвом автора. Виявлені матеріали доби мезоліту, городоцько-здовбицької, вельбарської культур, а також періоду Київської Русі (XI–XIII ст.). Зберігаються у фондах БІКМ та Львівського історичного музею.

Література: *Онищук Я. І.* Нові археологічні пам'ятки у верхів'ях р. Ікви // Історичними шляхами Брідщини. Науково-практична конференція: тези доповідей. – Броди, 1993. – С. 22–23; *Його ж.* Нові матеріали до вивчення пам'яток черняхівської культури у верхів'ях р. Ікви // Волино-Подільські археологічні студії. – Львів, 1998. – № 1. – С. 213–215, рис. 4–6; *Його ж.* Розкопки багатошарового поселення Дудин-ІІ у верхів'ях р. Ікви // АДУ 2002–2003 рр. – Київ, 2003. – С. 219–220; *Онищук Я., Войцешук Н.* Дослідження на поселенні Дудин-ІІ у 2001 р. //

АДЛУ. – Львів, 2003. – Вип. 6. – С. 162–172; *Онищук Я.* Предмети провінційно-римського походження з поселення вельбарської культури Дудин-II на Волино-Подільському пограниччі // Вісник Львівського університету. Серія історична. – Львів, 2003. – Вип. 38. – С. 587–595 + 2 кол. іл.; *Його ж.* Фізико-хімічні дослідження металевих виробів з поселення Дудин-II на Волино-Подільському пограниччі (за матеріалами розкопок 2002 р.) // АДЛУ. – Львів, 2004. – Вип. 7. – С. 67–71 + 3 таб. кол. ілюстр.; *Його ж.* Золота підвіска пізньоримського часу з с. Дудин Львівської області // Археологія. – 2007. – № 2. – С. 72–76.

19. Дудин (Дудин-III), Поповецька с/р.

Стоянка доби пізнього палеоліту розташована в південно-західній околиці села, на вершині другої надзаплавної тераси правого берега р. Ікви, біля підніжжя якої знаходиться яр, в ур. Збіч. Відкрите розвідкою автора. Виявлено матеріали епохи пізнього палеоліту. Пам'ятка обстежена 1985 р. експедицією ІСН АН УРСР під керівництвом Р. Грибовича. Матеріали зберігаються у фондах БІКМ.

Література: Онищук Я. І. Нові археологічні пам'ятки у верхів'ях р. Ікви // Історичними шляхами Бродщини. Науково-практична конференція: тези доповідей. – Броди, 1993. – С. 23; *Грибович Р. Т.* Исследования в верховьях р. Иквы // АО 1985 г. – Москва, 1987. – С. 322.

20. Дудин (Дудин-IV), Поповецька с/р.

Багатшарове поселення розташоване за 1,5 км на схід від села, за 200 м на південний захід від колишньої тваринницької ферми селянської спілки с. Крутнів Кременецького р-ну Тернопільської обл., на межі Львівської і Тернопільської обл. Займає східний і північно-східний пологі схили пагорба на правому березі р. Ікви. Відкрите розвідкою автора. Виявлено матеріали пізнього палеоліту, культур лійчастого посуду, городоцько-здовбицької, висоцької і райковецької. Матеріали зберігаються у фондах БІКМ.

Література: Онищук Я. І. Нові археологічні пам'ятки у верхів'ях р. Ікви // Історичними шляхами Бродщини. Науково-практична конференція: тези доповідей. – Броди, 1993. – С. 23; *Конопля В., Онищук Я.* Кременярство висоцької культури // МДАПВ. – Львів, 2008. – Вип. 12. – С. 103–126.

21. Дудин (Дудин-V), Поповецька с/р.

Селище періоду Київської Русі та пізнього середньовіччя на території села (садиби на правому березі р. Ікви). Розвідкою автора зібрано матеріали XI–XIII і XIV–XVI ст. Матеріали зберігаються у фондах БІКМ.

Література: Sokalski B. Rys geograficzno-statystyczne Złoczowskiego okręgu szkolnego. – Złoczow, 1885. – S. 244; *Janusz B.* Zabytki pszedhistoryczne Galicyi Wschodniej. – Lwow, 1918. – S. 82.

22. Заболотці (Заболотці-I), Заболотцівська с/р.

Курганний могильник періоду Київської Русі (X–XI ст.), розташований на відстані біля 2 км на південь від села, при дорозі до с. Лучківці. Досліджений 1889 р. розкопками Г. Оссовського. Місцезнаходження матеріалів не відоме.

Література: Ossowski G. Sprawozdanie z wycieczki paleoetnologicznej w Galicyi w r. 1889 // Zbiór wiadomości do antropologii krajowej. – Krakow, 1890. – Т. XIV. – S. 44–46.

23. Заболотці (Заболотці-II), Заболотцівська с/р.

Селище періоду Київської Русі (X–XI ст.) розташоване на південно-східному краю хут. Великі Переліски, в ур. На Перелісках. Пам'ятка займає південний схил пагорба, до якого прилягає колись заболочена долина. Товщина культурного шару 0,4 м. Поселення відкрите розвідковими розкопками автора 1995 р. Матеріали зберігаються у фондах БІКМ.

Література: Оніщук Я. Археологічні розвідки на Брідщині // Археологічні дослідження на Львівщині 1995 р. – Львів, 1996. – С. 60–61.

24. Заболотці (Заболотці-III), Заболотцівська с/р.

Поселення висоцької культури розташоване на північно-західній околиці села в ур. Малі Переліски. Займає пологий південний схил пагорба, який прилягає до колись заболоченої долини. Відкрите та обстежене розвідкою автора. Матеріали зберігаються у фондах БІКМ.

Література: відсутня

25. Заболотці (Заболотці-IV), Заболотцівська с/р.

Двошарове поселення розташоване на північно-східній околиці села за 150 м на схід від колишнього бітумного заводу, за 100 м на південь від залізничної колії. Пам'ятка займає північно-східний схил пагорба, який прилягає до колись заболоченої долини. Відкрита і обстежена розвідкою автора. Зібрано матеріали висоцької культури і давньоруського часу (XI–XII ст.). Зберігаються у фондах БІКМ.

Література: відсутня.

26. Лагодів, Ялівчицька с/р.

Двошарове поселення висоцької культури і Київської Русі (XII–XIII ст.) розташоване в північно-західній околиці хут. Гончарі (присілок с. Лагодів), на піщаному підвищенні серед колись болотяної заплави р. Бовдурки, вздовж польової дороги з Гончарів до Лагодова, на захід від ур. Кемпа, на відстані біля 500 м на південь від сучасного русла р. Бовдури. Відкрите та обстежене розвідкою автора. Матеріали зберігаються у фондах БІКМ.

Література: відсутня.

27. Лукаші, Наквашанська с/р.

Багатшарове поселення і ґрунтовий могильник розташовані на пологому схилі лівого берега р. Ікви, за 0,7 км на південний захід від села,

за 50 м на північний схід від ставків с. Черниця, на трасі нафтопроводу Одеса (нафтотермінал) – Броди (ур. Загороддя, або Береги). Відкрите розвідкою автора. Пам'ятка досліджувалася 1996 р. експедицією НДЦ “Рятівна археологічна служба” під керівництвом М. Филипчука. Виявлено стоянку фінальної стадії пізнього палеоліту, поселення городоцько-здовбицької, пшеворської культур, давньоруського часу (XI–XIII ст.), ґрунтовий могильник висоцької культури. Матеріали зберігаються у фондах БІКМ та Археологічного музею Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України.

Література: *Онищук Я. І.* Нові археологічні пам'ятки у верхів'ях р. Ікви // Історичними шляхами Брідщини. Науково-практична конференція: тези доповідей. – Броди, 1993. – С. 22; *Филипчук М., Войнаровський В.* Село Лукаші: ще одна сторінка стародавньої історії Брідщини // Брідщина. – Броди, 1997. – № 11. – С. 17–20; *Войнаровський В., Конопля В., Филипчук М.* Лукаші. Багатошарова пам'ятка археології на Брідщині. – Львів, 2005. – 112 с.

28. Лучківці (Лучківці-I), Ясенівська с/р.

Одношарове поселення на південно-східній околиці села, в ур. Біля митника, що знаходиться на правому березі р. Бугаїхи (притока р. Стир). Виявлено матеріали городоцько-здовбицької культури. Обстежене 1995 р. експедицією Львівського університету на чолі з П. Довганем. Матеріали зберігаються у фондах Археологічного музею Львівського університету.

Література: *Довгань П.* Нові матеріали до археологічної карти Золочівського і Бродівського районів Львівської області // АДЛУ у 1995 р. – Львів, 1996. – С. 17.

29. Лучківці (Лучківці-II), Ясенівська с/р.

Поселення доби Київської Русі (XII–XIII ст.) розташоване на відстані біля 1 км на північ від нафтопроводу “Дружба” і займає невелике за площею підвищення серед висушеного меліорацією болота в ур. Замок. Пам'ятка обстежена 1995 р. експедицією Львівського університету під керівництвом П. Довганя. Матеріали зберігаються у фондах Археологічного музею Львівського університету.

Література: *Довгань П.* Нові матеріали до археологічної карти Золочівського і Бродівського районів Львівської області // АДЛУ у 1995 р. – Львів, 1996. – С. 17.

30. Малинище (Малинище-I), Пеняківська с/р.

Багатошарове поселення доби мезоліту, бронзового, ранньозалізного (висоцька культура) віків, римського часу (вельбарська культура) та Київської Русі (XII–XIII ст.) розташоване на східному та південному схилах мисового підвищення, оточеного зі сходу та півдня старицею безіменного струмка, а із заходу – потоком Серет Малий (басейн верхньої течії р. Серет). Досліджувалася 2008 р. експедицією Львівського

університету. Товщина культурного шару – 0,4–0,7 м. Матеріали зберігаються у фондах БІКМ.

Література: відсутня.

31. Накваша (Накваша-I), Наквашанська с/р.

Багатошарове поселення розташоване на західній околиці хут. Саварин (ур. На Саварині) і займає пологий схил правого берега р. Ікви. Західний і південний краї урочища охоплює ліс. Відкрите автором. Виявлені матеріали городоцько-здовбицької, вельбарської, райковецької культур та періоду Київської Русі (XI–XIII ст.). Археологічні розкопки проводились експедиціями Бродівського краєзнавчого музею (1997 р.) та Львівського університету (1998–1999 рр.) під керівництвом автора. Матеріали зберігаються у фондах БІКМ.

Література: Список пам'яток історії та культури Бродівського р-ну та закріплених за ними шефських організацій. – Броди, 1983. – С. 22; *Онищук Я. І.* Нові археологічні пам'ятки у верхів'ях р. Ікви // Історичними шляхами Брідщини. Науково-практична конференція: тези доповідей. – Броди, 1993. – С. 22; *Його ж.* Нові матеріали до вивчення пам'яток черняхівської культури у верхів'ях р. Ікви // Волино-Подільські археологічні студії. – Львів, 1998. – № 1. – С. 212–213, рис. 1–3; *Онищук Я. І., Довгань П. М.* Археологічні дослідження у верхів'ях р. Ікви // АБУ 1997–1998 рр. – Київ, 1998. – С. 121–122; *Їх же.* Археологічні дослідження в с. Накваша // Брідщина. – Броди, 1999. – № 14. – С. 33–38; *Онищук Я.* Нові матеріали до вивчення давньоукраїнських пам'яток Вороняцького горбогір'я // Галицько-Волинська держава: матеріали і дослідження. – Львів, 1999. – С. 23–24.

32. Накваша (Накваша-II), Наквашанська с/р.

Стоянка періоду пізнього палеоліту знаходиться на південно-західній околиці села, за 2,5 км на захід від шосейної дороги Броди-Тернопіль, за 0,8 км на північний захід від хут. Саварин. Займає південно-західний схил пагорба на лівому березі р. Ікви. Пам'ятка відкрита автором. Матеріали зберігаються у фондах БІКМ.

Література: *Онищук Я. І.* Нові археологічні пам'ятки у верхів'ях р. Ікви // Історичними шляхами Брідщини. Науково-практична конференція: тези доповідей. – Броди, 1993. – С. 21.

33. Накваша (Накваша-III), Наквашанська с/р.

Стоянка доби пізнього палеоліту на вершині пагорба (другій надзаплавній терасі) серед села, на відстані біля 100 м на північний схід від церкви, в ур. Плебанія. Відкрита автором. Підйомний матеріал зберігається у фонах БІКМ.

Література: відсутня.

34. Накваша (Накваша-IV), Наквашанська с/р.

Поселення і ґрунтове інгумаційне поховання висоцької культури. Пам'ятка знаходиться у південно-західній частині села, за 0,5 км на захід

від шосейної дороги Броди-Тернопіль, за 0,3 км на південний захід від сільського дому "Просвіти". Займає південний схил пагорба на лівому березі р. Ікви (ур. Нова вулиця). Частина пам'ятки забудована. Відкрита автором. Археологічні дослідження проведено 2000 р. експедицією Львівського історичного музею під керівництвом автора. Матеріали зберігаються у фондах БІКМ, остеологічний матеріал з поховання – у фондах Музею історії релігії у Львові.

Література: *Онищук Я. І.* Нові археологічні пам'ятки у верхів'ях р. Ікви // Історичними шляхами Бродщини. Науково-практична конференція: тези доповідей. – Броди, 1993. – С. 21; *Його ж.* Розвідкові археологічні дослідження в селі Накваша Бродівського р-ну Львівської області у 2000 році // Записки НТШ. Праці археологічної комісії. – Львів, 2002. – Т. ССXLIV. – С. 535–544; *Його ж.* Особливості поховального обряду висоцького населення басейну Верхнього Надстир'я // *Problemy kultury wysokiej.* – Rzeszow, 2005. – S. 95–102.

35. Накваша (Накваша-V), Наквашанська с/р.

Могильник ґрунтовий висоцької культури розташований на південно-західній околиці села, в ур. Чаплієві кущі, біля пасіки колишньої селянської спілки ім. І. Франка, за 50 м на захід від садиби М. Чаплія, на вершині другої надзаплавної тераси лівого берега р. Ікви. Відкритий розвідковими розкопками, які проводила 1998 р. експедиція Львівського університету під керівництвом автора. Матеріали зберігаються у фондах БІКМ.

Література: *Онищук Я. І., Довгань П. М.* Археологічні дослідження у верхів'ях р. Ікви // АБУ 1997–1998 рр. – Київ, 1998. – С. 122; *Їх же.* Археологічні дослідження в с. Накваша // Бродщина. – Броди, 1999. – № 14. – С. 29–33; *Онищук Я.* Порушені поховання в дохристиянських культах давнього населення верхів'їв р. Ікви // Історія релігій в Україні: матеріали ІХ міжнародної конференції. – Львів, 1999. – Кн. II. – С. 17–21; *Його ж.* Особливості поховального обряду висоцького населення басейну Верхнього Надстир'я // *Problemy kultury wysokiej.* – Rzeszow, 2005. – S. 86–95.

36. Накваша (Накваша-VI), Наквашанська с/р.

Двошарове поселення висоцької культури та Київської Русі XII–XIII ст. розташоване у східній околиці села, за 200 м на схід від кладовища, на правому (північному) березі р. Ікви. Відкрите автором. Підйомний матеріал зберігається у фонах БІКМ.

Література: відсутня.

37. Нем'яч, Поповецька с/р.

Стоянка мезолітичного часу на північно-східній околиці села, в ур. Пінькасова гора, за 200 м на південь від лісу Дудинець, на вершині другої надзаплавної тераси правого берега р. Ікви. Займає площу

приблизно 100×100 м. Пам'ятка відкрита автором. Матеріали зберігаються у фонах БІКМ.

Література: *Онищук Я. І.* Нові археологічні пам'ятки у верхів'ях р. Ікви // Історичними шляхами Бродщини. Науково-практична конференція: тези доповідей. – Броди, 1993. – С. 23.

38. Орихівчик, Вербівчицька с/р.

Знахідка скарбу (?) монет пізньоримського часу, випадково виявлена на північній околиці села. Збереглося 5 римських денаріїв. Дві монети мають невеликі отвори для підвішування в намисто. Датуються періодом II–III ст. н. е. Зберігаються у фондах БІКМ.

Література: *Онищук Я.* Провінційно-римські імпорти на землях Бродівщини: каталог знахідок // Бродівщина – край на межі Галичини й Волині. Матеріали II краєзнавчої конференції. – Броди, 2008. – Вип. 1. – С. 9.

39. Паликорови, Паликорівська с/р.

Знахідка золотого римського ауреуса (варварське наслідування). Виявлена 2007 р. на північно-західній околиці села. Збереглася в доброму стані. На аверсній стороні зображено погруддя імператора та набір знаків, які нагадують латинські букви “N”, “O”, “M”, на реверсній – стилістично передана стояча постать богині Провіденції (?) і позначення у вигляді літер “O”, “T”, “N”. У верхній частині знахідки зроблено отвір для підвішування. Може датуватися III ст. н. е. Місце знаходження невідоме.

Література: *Онищук Я.* Провінційно-римські імпорти на землях Бродівщини: каталог знахідок // Бродівщина – край на межі Галичини й Волині. Матеріали II краєзнавчої конференції. – Броди, 2008. – Вип. 1. – С. 9–10.

40. Пеняки (Пеняки-І), Пеняківська с/р.

Городище давньоруського часу (X ст.) розташоване на відстані 3 км на південний захід від села, на вершині пагорба порослого лісом в ур. Коло Кринички або Гутисько Пеняцьке, за 0,1 км на південь від колишнього польського села Гуціско Пеняцьке. Збереглася система укріплень у вигляді валів та ровів. Дитинець має розміри 60×80 м. Коротку інформацію про пам'ятку без її точної локалізації подав 1907 р. К. Гадачек. Розвідкові дослідження проводилися 1998 р. експедицією Бродівського краєзнавчого музею під керівництвом автора. Матеріали зберігаються у фондах БІКМ.

Література: *Sprawozdania grona s.k. konserwatorow i korespondentow Galicyi Wschodniej.* – Lwow, 1907. – № 52–63. – Т. III. – S. 5; *Онищук Я.* Нові матеріали до вивчення давньоукраїнських пам'яток Вороняцького горбогір'я // Галицько-Волинська держава: матеріали і дослідження. – Львів, 1999. – С. 25–26; *Його ж.* Розвідки у верхів'ях р. Серет // АБУ 1998–1999 рр. – Київ, 1999. – С. 137.

41. Пеняки (Пеняки-II), Пеняківська с/р.

Могильник курганний, розташований у лісі на відстані біля 200 м на північний захід від городища, в ур. Коло Кринички або Гутисько Пеняцьке. Відкритий автором. Представлений декількома курганами висотою 0,5–1 м від сучасної поверхні, діаметром 3–5 м. Хронологічно може відповідати часу існування городища (X ст.). Матеріал відсутній.

Література: відсутня.

42. Підкамінь (Підкамінь-I), Підкамінська сел./р.

Пам'ятка розташована біля підніжжя кам'яного валуна 16-метрової висоти, в ур. Камінь, на території цвинтаря XVII ст. Культурний шар становить 0,1–0,2 м. Виявлено матеріали висоцької культури та Київської Русі (XI–XIII ст.). В часи висоцької культури об'єкт міг використовуватися як язичницьке святилище. У давньоруський час на вершині каменя знаходилася дерев'яна надбудова оборонно-культурного характеру. Обстеження пам'ятки здійснювали 1981 р. М. Рожко, 1987 р. М. Бандрівський, 1991 р. Я. Онищук. Розвідкові розкопки 1997 р. провела експедиція Бродівського краєзнавчого відділу Львівського історичного музею в складі М. Рожка, М. Глушка і Я. Онищука. Матеріали зберігаються у фондах БІКМ.

Література: Рожко М. Ф. Пам'ятка з слідами наскельної забудови давньоруського часу // Тези доповідей VI-ї Подільської історико-краєзнавчої конференції (секція археології). – Кам'янець-Подільський, 1985. – С. 77; Бандрівський М. С. Сварожі лики. – Львів, 1992. – С. 81–86; Онищук Я. І. Археологічні розвідки на Брідщині // Археологічні дослідження на Львівщині у 1995 р. – Львів, 1996. – С. 60; Рожко М. Скельні групи Медоборів та використання їх у минулому // Медобори і духовна культура давніх, середньовічних слов'ян (до 150-річчя виявлення Збруцького “Святовида”). Матеріали наукової конференції. – Львів, 1998. – С. 113–124.

43. Підкамінь (Підкамінь-II), Підкамінська сел./р.

Багатощарове поселення на південно-західному схилі т. зв. Підкамінської гори, за 50 м на південь від колишнього Домініканського монастиря (зараз “Монастир походження Дерева Хреста Господнього” студійського уставу). Культурний шар частково знищений піщаним кар'єром та ерозією ґрунту. Зібрано матеріали мезолітичного часу, висоцької культури і Київської Русі (XI–XIII ст.). Розвідки проводили 1981 і 1987 рр. М. Рожко і М. Бандрівський. Місцезнаходження матеріалів дослідження невідоме. Підйомний матеріал зберігається у фондах БІКМ.

Література: відсутня.

44. Підкамінь (Підкамінь-III), Підкамінська сел./р.

Селище періоду Київської Русі XI–XIII ст. розташоване на вершині т. зв. Підкамінської гори, на території присадибних ділянок, неподалік

монастиря (вул. Нагірна). Відкрите розвідкою Д. Чобота. Матеріали знаходяться у фонах БІКМ.

Література: Список пам'яток історії та культури Бродівського р-ну та закріплених за ними шефських організацій. – Броди, 1983. – С. 14.

45. Підкамінь (Підкамінь-IV), Підкамінська сел./р.

Поселення висоцької культури розташоване в північно-західній частині ур. Камінь, у підніжжі пагорба, на якому височить кам'яний валун, на присадибних ділянках жителів Підкаменя. Розвідки проводили 1987 р. М. Бандрівський і Я. Оніщук. Підйомний матеріал зберігається у фондах БІКМ.

Література: відсутня.

46. Підкамінь (Підкамінь-V), Підкамінська с/р.

Одношарове селище давньоруського часу (XI–XII ст.) розташоване на північно-східній околиці селища, в ур. Холод, або На Синці, на території городніх ділянок. Локалізується на ледь помітному підвищенні правого берега потоку Синька – правостороннього допливу р. Ікви, за 300 м на схід від озера (колишнє “Комсомольське озеро”). Південний і південно-західний краї пам'ятки порослі лісом. Виявлене та обстежене автором. Матеріали зберігаються у фондах БІКМ.

Література: відсутня.

47. Піски (Піски-I), Лешнівська с/р.

Багатошарове поселення доби мезоліту, висоцької культури та Київської Русі XII–XIII ст., на правому березі р. Стир, неподалік від хут. Лісові, в ур. Монастир (Монастирисько). Відкрите розвідкою Д. Чобота. Матеріали зберігаються у фондах БІКМ.

Література: Список пам'яток історії та культури Бродівського р-ну та закріплених за ними шефських організацій. – Броди, 1983. – С. 21.

48. Піски (Піски-II), Лешнівська с/р.

Поселення двошарове висоцької культури та Київської Русі XI–XIII ст. Розташоване біля хут. Лісові (присілок с. Піски) на правому березі р. Стир, в ур. Хмільник. Підйомний матеріал зберігається у фондах БІКМ.

Література: відсутня.

49. Пониковиця, Пониковицька с/р.

Одношарове поселення висоцької культури. Знаходиться на відстані бл. 1 км на схід від хут. Березина, на південному схилі пагорба, до якого прилягає широка долина. Через пам'ятку пролягає ґрунтова дорога на с. Пониковицю. Відкрите і обстежене автором. Матеріал зберігається у фондах БІКМ.

Література: відсутня.

50. Попівці (Попівці-I), Поповецька с/р.

Багатошарове поселення розташоване в 2 км на захід від села і за 0,3 км на південь від дороги сполученням Попівці-Тетилківці, на пологому схилі правого берега р. Ікви, неподалік впадіння в неї потоку

Синька (ур. За Ставом). Частина пам'ятки зруйнована старим піщаним кар'єром. Відкрита автором. Зібрано матеріали пізнього палеоліту, висоцької культури і давньоруського часу (XI–XIII ст.). Матеріал зберігається у фондах БІКМ.

Література: Список пам'яток історії та культури Бродівського р-ну та закріплених за ними шефських організацій. – Броди, 1983. – С. 31; *Онищук Я. І.* Нові археологічні пам'ятки у верхів'ях р. Ікви // Історичними шляхами Бродщини. Науково-практична конференція: тези доповідей. – Броди, 1993. – С. 21.

51. Попівці (Попівці-II), Поповецька с/р.

Двошарове поселення знаходиться за 2 км на захід від села, в 0,5 км на схід від крайньої садиби с. Тетильківці, в ур. На Ровах (Рови) і займає пологий схил пагорба на лівому березі р. Ікви. Біля пам'ятки пролягає дорога сполученням Попівці-Тетильківці. Її південний край прилягає до лісопосадки модрини. Відкрита автором. Зібрано матеріали висоцької культури і давньоруського часу (XII–XIII ст.). Матеріал зберігається у фондах БІКМ.

Література: *Онищук Я. І.* Нові археологічні пам'ятки у верхів'ях р. Ікви // Історичними шляхами Бродщини. Науково-практична конференція: тези доповідей. – Броди, 1993. – С. 21.

52. Попівці (Попівці-III), Поповецька с/р.

Двошарове поселення знаходиться на південній околиці села (ур. За двором, або На мочулах), на лівому березі стариці струмка Хованка – правостороннього допливу р. Ікви, поряд з дорогою сполученням Попівці-Нем'яч. Відкрите автором. Виявлено нечисленні матеріали доби мезоліту і давньоруського часу (XII–XIII ст.). Пам'ятку обстежено 1985 р. експедицією ІСН АН УРСР під керівництвом Р. Грибовича. Матеріали зберігаються у фондах БІКМ.

Література: *Онищук Я. І.* Нові археологічні пам'ятки у верхів'ях р. Ікви // Історичними шляхами Бродщини. Науково-практична конференція: тези доповідей. – Броди, 1993. – С. 21–22; *Грибович Р. Т.* Исследования в верховьях р. Иквы // АО 1985 г. – Москва, 1987. – С. 322.

53. Попівці (Попівці-IV), Поповецька с/р.

Багатошарове поселення розташоване в південно-східній частині села, в ур. Сірків кінець. Займає рівнинну територію на вершині першої надзаплавної тераси лівого берега р. Ікви. Одна частина поселення забудована, інша використовується під городні ділянки. Пам'ятка відкрита автором. Товщина культурного шару – 0,3–0,4 м. Виявлено матеріали мезоліту, зубрицької культури та Київської Русі (XII–XIII ст.). Обстежена 1985 р. Р. Грибовичем. Розвідкові розкопки проводилися 1996 і 1998 рр. експедицією Бродівського краєзнавчого музею під керівництвом автора. Матеріали зберігаються у фондах БІКМ.

Література: *Онищук Я. І.* Нові археологічні пам'ятки у верхів'ях р. Ікви // Історичними шляхами Брідщини. Науково-практична конференція: тези доповідей. – Броди, 1993. – С. 22; *Його ж.* Дослідження на поселенні перших століть н. е. Попівці-IV у верхів'ях р. Ікви // АБУ 1997–1998 рр. – Київ, 1998. – С. 119–121; *Його ж.* Пам'ятка перших століть нової ери Попівці-IV у верхів'ях р. Ікви // НЗ ЛІМ. – Львів, 1998. – Вип. VII. – С. 186–199.

54. Попівці (Попівці-V), Поповецька с/р.

Багатощарове поселення розташоване на південно-східній околиці села (ур. Бутин, або На горбі), на підвищеній ділянці правого берега р. Ікви, на відстані біля 0,1 км на схід від дороги сполученням Попівці-Нем'яч, поряд з польовою дорогою, яка веде до ур. На границі. Знаходиться на вершині та пологому північно-східному схилі пагорба. Зібрано матеріали періоду мезоліту, енеоліту та нового часу (XVI–XVII ст.). Вперше інформацію про пам'ятку подав 1885 р. Б. Сокальський. Обстежена 1982 р. розвідкою Д. Чобота і Я. Онищука. Археологічні розкопки проводилися експедиціями ІСН АН УРСР під керівництвом Р. Грибовича (1985 р.) і В. Терського (1987 р.). Матеріали зберігаються у фондах БІКМ та Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України.

Література: *Sokalski B.* Rys geograficzno-statystyczne Złoczowskiego okręgu szkolnego. – Złoczow, 1885. – S. 293; Список пам'яток історії та культури Бродівського р-ну та закріплених за ними шефських організацій. – Броди, 1983. – С. 31; *Грибович Р. Т.* Исследования в верховьях р. Иквы // АО 1985 г. – Москва, 1987. – С. 321; *Онищук Я.* Було таке місто Бутин // Прапор комунізму. – Броди, 1988. – 16 січня; *Терський В. С.* Дослідження пам'ятки середньовічної архітектури на Бродівщині // Нові матеріали з археології Прикарпаття і Волині. – Львів, 1991. – С. 91–93; *Мацкевой Л. Г., Грибович Р. Т.* Найдавніше минуле Брідщини в добу палеоліту та мезоліту // Історичними шляхами Брідщини. Науково-практична конференція: тези доповідей. – Броди, 1993. – С. 6; *Онищук Я. І.* Нові археологічні пам'ятки у верхів'ях р. Ікви // Історичними шляхами Брідщини. Науково-практична конференція: тези доповідей. – Броди, 1993. – С. 22; *Його ж.* Погляд у глибину століть // Попівці: сторінки історії (до 530-ї річниці з часу першої писемної згадки). – Броди, 1994. – С. 2.

55. Попівці (Попівці-VI), Поповецька с/р.

Стоянка доби пізнього палеоліту розташована на північно-східна околиці села, в ур. На глинянках (На нивах), у 200 м на південний захід від місця, де стояв геодезичний знак. Знаходиться на вершині другої надзаплавної тераси лівого берега р. Ікви. Пам'ятка відкрита і обстежена автором. Матеріали зберігаються у фондах БІКМ.

Література: відсутня.

56. Салашка, Суховільська с/р.

Багатощарове поселення розташоване на відстані 0,5 км на північний схід від села, в ур. Мозайка (Черницьке поле) і займає східний та південно-східний схили неглибокої улоговини. Культурний шар засвідчено у смузі довжиною 220–250×40–90 м. Товщина становить 0,4–0,7 м. Виявлено матеріали висоцької культури, княжої доби (XI–XIV ст.) та пізнього середньовіччя. Пам'ятка досліджувалася 1996 р. розкопками експедиції НДЦ “Рятівна археологічна служба” під керівництвом В. Коноплі. Матеріали зберігаються у фондах Археологічного музею Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України.

Література: Конопля В. Рятівні розкопки поселення Сталашка // Львівський археологічний вісник. – Львів, 1999. – Ч. I. – С. 138–143.

57. Смільно (Смільно-I), Смільнівська с/р.

Двошарове поселення знаходиться на відстані 1 км на північний захід від села, в ур. Кемпа, що предсталає собою заросле лісом піщане підвищення-дюну серед колись заболоченої долини р. Бовдурки. Розташоване на частково ерозованому вивітрюванням південному схилі пагорба. Пам'ятка відкрита розвідкою Д. Чобота. Обстеження проводив 1983 р. Л. Мацкевий. Зібрані матеріали мезолітичної доби і давньоруського часу (XI–XIII ст.). Зберігаються у фондах БІКМ.

Література: Список пам'яток історії та культури Бродівського р-ну та закріплених за ними шефських організацій. – Броди, 1983. – С. 30; Мацкевий Л. Г., Грибович Р. Т. Найдавніше минуле Бродщини в добу палеоліту та мезоліту // Історичними шляхами Бродщини. Науково-практична конференція: тези доповідей. – Броди, 1993. – С. 6.

58. Смільно (Смільно-II), Смільнівська с/р.

Давньоруське селище (XI–XIII ст.) розташоване в ур. Надстав. Відкрите розвідкою Д. Чобота. Підйомний матеріал зберігається у фондах БІКМ.

Література: Список пам'яток історії та культури Бродівського р-ну та закріплених за ними шефських організацій. – Броди, 1983. – С. 30.

59. Смільно (Смільно-III), Смільнівська с/р.

Двошарове поселення розташоване на західній околиці села, біля хут. Голотівка, на лівому березі широкої, колись заболоченої заплави р. Бовдури. Відкрите розвідкою І. Богдана. Зібрано матеріали висоцької культури і Київської Русі (XI–XIII ст.). Зберігаються у фондах БІКМ.

Література: Список пам'яток історії та культури Бродівського р-ну та закріплених за ними шефських організацій. – Броди, 1983. – С. 30.

60. Суховоля (Суховоля-I), Суховільська с/р.

Багатощарове поселення розташоване на північній околиці села, на вершині та південному схилі правого берега р. Суховилки (басейн р. Стир), в ур. Каськові рови, за 1 км на схід від сільського цвинтаря. Товщина культурного шару на вершині пагорба становить 0,3 м, на схилі –

0,4–0,5 м. Пам'ятка відкрита 1948 р. Дубно-Кременецькою експедицією в складі Н. Амбургер та М. Островського. Розвідкові розкопки проводилися 1999 р. Бродівським загonom експедиції Львівського університету під керівництвом автора. Виявлено матеріали періоду мезоліту, висоцької, вельбарської культур та Київської Русі (XII–XIII ст.). Матеріали з розкопок 1999 р. зберігаються у фондах БІКМ.

Література: *Брайчевський М. Ю.* Розвідка слов'янських пам'яток на Волино-Подільському прикордонні // АП УРСР. – Київ, 1952. – Т. 3. – С. 403; *Махно Е. В.* Памятники черняховской культуры на территории УССР // МИА. – Москва, 1960. – № 82. – С. 37; *Онищук Я.* Вивчення нових археологічних пам'яток в басейнах річок Ікви та Стиру // Брідщина. – Броди, 2000. – № 15. – С. 13; *Його ж.* Дослідження археологічних пам'яток біля с. Суховоля на Бродівщині // АДЛУ. – Львів, 2002. – Вип. 5. – С. 180–196.

61. Суховоля (Суховоля-II), Суховільська с/р.

Стоянка доби пізнього палеоліту, розташована на північний схід від села, в ур. Дробилка. Відкрита розвідкою С. Мартинюка. Обстеження здійснював І. Богдан. Місцезнаходження матеріалів не відоме.

Література: Список пам'яток історії та культури Бродівського р-ну та закріплених за ними шефських організацій. – Броди, 1983. – С. 33.

62. Суховоля (Суховоля-III), Суховільська с/р.

Одношарове поселення розташоване в 500 м на захід від села. Знайдено матеріали пізнього палеоліту. Відкрите і обстежене 1983 р. розвідкою І. Богдана. Підйомний матеріал зберігається у фондах БІКМ.

Література: відсутня.

63. Суховоля (Суховоля-IV), Суховільська с/р.

Двошарове поселення знаходиться на відстані біля 800 м на захід від автобусної зупинки с. Суховоля, на лівому березі р. Суховілки, в ур. Кар'єр. Частина території пам'ятки зруйнована старим піщаним кар'єром. Відкрите автором. Зібрано матеріали висоцької та вельбарської культур. Розвідкові розкопки проведені 1999 р. експедицією Львівського університету під керівництвом автора. Матеріали зберігаються у фондах БІКМ.

Література: *Онищук Я.* Нові дані до археологічної карти Волино-Подільського пограниччя // АДЛУ. – Львів, 1997. – Вип. 2. – С. 34–35; *Його ж.* Вивчення нових археологічних пам'яток в басейнах річок Ікви та Стиру // Брідщина. – Броди, 2000. – № 15. – С. 17–18.

64. Суховоля (Суховоля-V), Суховільська с/р.

Двошарове поселення висоцької і вельбарської культур знаходиться за 150 м на південний захід від колишньої тваринницької ферми агрофірми “Прогрес” і займає південний схил правого берега р. Суховілки (ур. Долина). Відкрите розвідкою автора. Східний край пам'ятки перетинає дві лінії електропередач. Знахідки зустрічаються на площі

приблизно 100×200 м. Товщина культурного шару 0,2–0,3 м. Матеріали зберігаються у фондах БІКМ.

Література: *Онищук Я. І.* Нові дані до археологічної карти Волино-Подільського пограниччя // АДЛУ. – Львів, 1997. – Вип. 2. – С. 35.

65. Суховоля (Суховоля-VI), Суховільська с/р.

Багатощарове поселення розташоване на відстані 250 м на південний захід від колишньої тваринницької ферми агрофірми “Прогрес”, 0,9 км на захід від автобусної зупинки с. Суховоля. Відкрите розвідкою автора. Займає вершину та північно-східний пологий схил правого берега р. Суховилки. Товщина культурного шару 0,3–0,4 м. Знахідки зустрічаються на площі приблизно 90×150 м. Виявлено матеріали висоцької, вельбарської культур і Київської Русі (XI–XII ст.). Підйомний матеріал зберігається у фондах БІКМ.

Література: *Онищук Я. І.* Нові дані до археологічної карти Волино-Подільського пограниччя // АДЛУ. – Львів, 1997. – Вип. 2. – С. 35–36.

66. Суховоля (Суховоля-VII), Суховільська с/р.

Поселення висоцької культури, розташоване за 200 м на захід від старого піщаного кар'єру (місцезнаходження Суховоля-IV) на східному схилі пагорба, на лівому березі стариці р. Суховилки, в ур. Лисі ями. Відкрите і досліджене 1999 р. Бродівським загоном експедиції Львівського університету під керівництвом автора. Виявлено напівземлянкову житлову споруду висоцької культури. Матеріали зберігаються у фондах БІКМ.

Література: *Онищук Я.* Вивчення нових археологічних пам'яток в басейнах річок Ікви та Стиру // Брідщина. – Броди, 2000. – № 15. – С. 14–17; *Його ж.* Дослідження археологічних пам'яток біля с. Суховоля на Бродівщині // АДЛУ. – Львів, 2002. – Вип. 5. – С. 180–196.

67. Суховоля (Суховоля-VIII), Суховільська с/р.

Поселення висоцької культури біля сільського кладовища, на правому березі р. Суховилки в 50 м від її заплави, в ур. Біля цвинтаря. Частина пам'ятки зайнята кладовищем. Відкрита розвідкою автора. Підйомний матеріал зберігається у фондах БІКМ.

Література: відсутня.

68. Суходоли, Пониковицька с/р.

Поселення двошарове висоцької культури та Київської Русі XII–XIII ст. на селянських городах в південно-західній околиці села, біля ставу, в ур. Підставок. Підйомний матеріал зберігається у фондах БІКМ.

Література: відсутня.

69. Тетильківці (Тетильківці-I), Наквашанська с/р

Багатощарове поселення розташоване на східній околиці села, в ур. Річки, на трасі газопроводу Підкамінь-Почаїв, навпроти старого піщаного кар'єру. Пам'ятка займає північно-східний схил правого берега р. Ікви при впадінні в неї струмка Синька (притока р. Ікви). Пам'ятка відкрита автором. Товщина культурного шару становить 0,3–0,5 м. Зібрано

матеріали висоцької культури, давньоруського часу (XI–XIII ст.) та пізнього середньовіччя (XVI–XVII ст.). Обстежена 1992 і 1995 рр. експедицією Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. Розвідкові розкопки проведено 1995 р. експедицією Бродівського краєзнавчого музею під керівництвом автора. Матеріали досліджень зберігаються у фондах БІКМ.

Література: *Онищук Я. І.* Нові археологічні пам'ятки у верхів'ях р. Ікви // Історичними шляхами Бродщини. Науково-практична конференція: тези доповідей. – Броди, 1993. – С. 22; *Ситник О.* Археологічні пошуки у Львівській області // Археологічні дослідження на Львівщині у 1995 р. – Львів, 1996. – С. 72; *Онищук Я.* Археологічні розвідки на Бродщині // Археологічні дослідження на Львівщині у 1995 р. – Львів, 1996. – С. 60.

70. Тетильківці (Тетильківці-II), Наквашанська с/р.

Залишки знищеного оранкою кургану епохи бронзи (?), розташованого в 50 м на схід від хут. Бендас (присілок с. Накваша), на правому березі р. Ікви, в ур. Сарахманка. Пам'ятка відкрита автором. Знайдено фрагмент крем'яної сокири. Зберігається у фондах БІКМ.

Література: відсутня.

71. Черниця (Черниця-I), Черницька с/р.

Двошарове поселення розташоване на відстані бл. 2 км на схід від села, в ур. Загребелька, неподалік ставка. Займає південно-східний схил мисоподібного підвищення в 50 м від місця злиття двох потоків, які утворюють р. Ікву. Пам'ятка відкрита автором. Зібрано матеріали доби мезоліту і висоцької культури. Обстежена 1985 р. експедицією ІСН АН УРСР під керівництвом Р. Грибовича. Підйомний матеріал зберігається у фондах БІКМ.

Література: Список пам'яток історії та культури Бродівського р-ну та закріплених за ними шефських організацій. – Броди, 1983. – С. 33; *Грибович Р. Т.* Исследования в верховьях р. Иквы // АО 1985 г. – Москва, 1987. – С. 322; *Онищук Я. І.* Нові археологічні пам'ятки у верхів'ях р. Ікви // Історичними шляхами Бродщини. Науково-практична конференція: тези доповідей. – Броди, 1993. – С. 22.

72. Черниця (Черниця-II), Черницька с/р

Багатошарове поселення доби бронзи (городоцько-здовбицька культура?), висоцької культури та Київської Русі XI–XIII ст. Знаходиться в східній околиці села, на лівому березі потоку, що тече від с. Паньківці, приблизно за 1 км від впадіння його в р. Ікву. Пам'ятка відкрита автором. Матеріали зберігаються у фондах БІКМ.

Література: відсутня.

73. Черниця (Черниця-III), Черницька с/р.

Двошарове поселення висоцької культури та Київської Русі XII–XIII ст. розташоване на лівому березі р. Ікви, у північно-східній околиці

села, поряд з колишньою цегельнею, приблизно в 1 км на південь від дороги Броди-Тернопіль. Відкрите автором. Підйомний матеріал зберігається у фондах БІКМ.

Література: відсутня.

74. Ясенів, Ясенівська с/р.

Поселення періоду Київської Русі (XI–XIII ст.) розташоване на вершині Ясенівської гори в ур. Монастирище біля хут. Видюки. Знайдено кераміку, залізний ніж, уламки керамічних плиток. Підйомний матеріал зберігається у фондах БІКМ.

Література: Свєшніков І. К. Довідник з археології України. Львівська область. – Київ, 1976. – С. 47.

75. Ясенів, Ясенівська с/р.

Курганний могильник розташований в лісі, на відстані біля 3 км на південний захід від села в ур. Майдан, з лівого боку дороги сполученням Підгірці-Майдан. Розташований поруч з великою галявиною, на якій знаходилося колишнє польське село Майдан Пеняцкі. Відкрите 2008 р. розвідкою автора. Пам'ятка представлена двома курганами діаметром 20–30 м і висотою 1,5 м. Один із них частково пошкоджений окопом періоду Другої світової війни. Можуть датуватися епохою бронзи. Дослідження не проводилися.

Література: відсутня.

Таким чином запропонований перелік пам'яток Бродівщини є черговим кроком до створення “Археологічної карти Бродівського району Львівської області”, куди увійдуть об'єкти археологічної спадщини, відомі з літератури, археологічних звітів та музейних фондів.

**ARCHAEOLOGICAL SITES OF BRODY DISTRICT OF LVIV REGION
(ON THE BASE OF HISTORICAL-ETHNOGRAPHICAL MUSEUM
OF BRODY)**

Jaroslav ONYSHCHUK

Ivan Franko National University of Lviv

Universytets'ka str., 1, Lviv, 79000, Ukraine

e-mail: onyshchuk@ukr.net

Information about different archaeological sites of Brody district of Lviv region is presented at the article. It based on the results of analysis of archaeological collections from Historical-Ethnographical museum of Brody.

Key words: catalogue, culture, archaeological excavations, researches.

Ярослав ОНИЦУК

**АРХЕОЛОГИЧЕСКИЕ ПАМЯТНИКИ БРОДОВСКОГО РАЙОНА
ЛЬВОВСКОЙ ОБЛАСТИ (ПО МАТЕРИАЛАМ БРОДОВСКОГО
ИСТОРИКО-КРАЕВЕДЧЕСКОГО МУЗЕЯ)**

Ярослав ОНИЦУК

Львовский национальный университет имени Ивана Франко

ул. Университетская, 1, Львов 79000, Украина

e-mail: onyshchuk@ukr.net

В статье, на основании материалов Бродовского историко-краеведческого музея, представлены данные о разновременных археологических памятниках Бродовского района Львовской области.

Ключевые слова: каталог, культура, археологические раскопки, исследования.

Стаття надійшла до редколегії 15.04.2008

Прийнята до друку 10.06.2008